

Stockholm, tryckt hos P. Palmquists Aktiebolag. 1906.

N:o 4.

Kuona-manon 1906.

Wuostas jaake.

Låffamus Samita påta akti manon pasatis-mano rajest kitta wuoratjis-mano radjai.
Härt nummerin lä 16 piele. Hadde: 50 öre jake åutäst. Äwiä nummera hadde lä 10 öre.

Sami mannam-wuolle.

Talle mårn falkaw weisit ja laulot
Alwolatj wuolew, få mietsen manaw.
Wites lä wäralt ja hauske lä tjuoikat
Mietsit ja warit ja wuomi tjata.
Kånne lä puorep tan ätnama nann'?
Kånne lä warrasap tan wäralta sinn'?
Tjässes lä talwe, men liekkas lä waimo,
Piwwal lä kåte mu äifikati lunn',
Puorre lä årjan, men puorep lä kalle
Nuortan mu ietsetum almöka lunn'.

(Paulotuwva få: "Upp genom luften, bort öfwer hafwen".)

Tat färtväwasatj åtåstattem.

Rom. 12: 2.

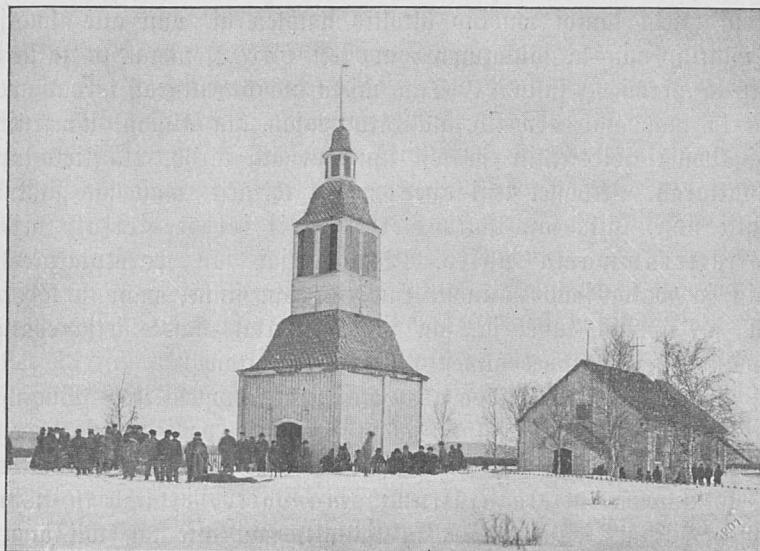
Jetjaitattit ietjate ietjate miela åtåstattetuwwama paktō, wai ti mataluluute åtsātit, mi lä Jupmela puorre, līkōlis ja ålles sitot.

Muiteh puorist: apostel Paulus i jaulah: ietjaitattit ietjate jupmelpalatj almatji milte, sjaddit sia wänafin, ietjaitattit ietjate wuoingalatj lärro-atji milte, waltit ietjate nala sia wuokew, sia hållam-tjärtaw, sia karwoit, sia tåmatim-wuokew ja nån wil. Ð, sän i aneh sämma pakoit-ke, kå kässe sän warot almatjist takfamist wäralta sitota milte, ainat takkar pakow, mi rauka wil änapuw, mi hålla kaikai, wuoinganaşa, sielo ja rupmaha åtåstattetuwwama pirra: Jetjaitattit ietjate! Tat lä ålles ietjaitattem, takkar mi sjadda, kässe mato ietjaituwwa peiweladden, jala kässe akta unna sadjo sjadda härwas muorran jala tjappa kiedjekin jala blomman. Takkar ietjaitattem i takatuwah almatji känstaina ja famoina, ainat Jupmela sjiunjetidje kietaina, taina famoina, maw Sän lä sjiispied-jam, taina iellemina, mi Suste ålkosmanna, kuttii lä iellema aja.

Tantieti i jaulatuwah: Jetjaitattit ietjate ajatallam- ja hållam-wuokew, ietjaitattit ietjate karwoit ja tåmatimmew, ietjaitattit ietjate huotnahit ja tåpit, ietjaitattit ietjate pårramuşaw ja juukmuşaw, ietjate wänafit ja haufotallamaw ja takkar atait. Ð åbbanis, ainat ietjaitattit ietjate, jurra tiaw ietjate, ja ållasit. Ja tan ietjaitattemi, mi sadnafin i läh mife ietja kå åtå sjiunjetipme, tasa sän i hålaitatteh járkällettes hietnikit, publikanait ja huorait, ainat tait, kutili juo läh járkålum ja Jupmelist åtåsist riekatam. Danne lä tat åiwe-pielke tat Jupmela parkost, mi kåtjotuwwa färtväwasatj åtåstattemin. Jutte i apostel tanne hålah takkar parko pirra, mi takatuwawa åwtan tjalme-raukaltafan, i manke takkara pirra, mi åtåi-puwtetuwwa te kå jako laka paktō, i manke takkara pirra, mi akta pale ållituwwa, ainat takkar parko pirra, mi peiwest päiwei sjadda ja wil änaput ållituwwa.

Te tän kalkah tietet, atte tän färt peiwe tarpahah åtåstuwwat ietjat sjiengeltis almatja kautoi. Tat ietjaitattem, maw apostel rauka, kalka påtet miela åtåstattetuwwamist ja takatuwwat tan paktō, tat lä, aftan miela åtåstuwwamina ietjaituwwa åbbå

almatj, puoretuwwa ja ailestuwwa. Juš tān aitsah, atte tān ih tāmateh nāu kā Jūpmela mannai sjietta, te aleh ajatalah: taw mān kaskaw tiwivot taina, atte lāw wārrofis ietja pale, ainat muiteh, atte tat, mi wailo ietjat wiesjomin ja tāmatimmen almatji kum, tat wailo ietjat mielan, ietjat sisngeltis almatjin. Miella lā wuorastuwwam, lā famotipmen sjaddam ja willam, tat tarpaха tantieti takatuwwat nuorapun, warrasmuwwat ja pātet ietjas luja. Tarpes lā tal tunji tjuottjatit Jesuša muoto åutåi, kättjat ietjat

Tjäkkerasa kirko.

ju sinne te kā spiegelin, jutte sān lā Jūpmela hārlōkuota paitem ja su wuoke satnes kālwå.

Talle apostel tuotaft: Jetj kännek läkis sāmma miella kā Kristus Jesušin, kutti, kā sān li Jūpmela wuoken, ittji aneh taw riewwitum åpmen årrot Jūpmela lakasatj, ainat heiti kaič tiuna ja walti teunara wuokew ietjas nala ja sjattai almatji lakasadtjan ja kaunashuwi tāmātimme kautoi nāu kā almatj; sān wuoleti ietjas ja sjattai kullokašan kitta jampema radjai, ja, kitta kruosja jampema radjai (Fil. 2: 5—8). Ja, kätjah su nala, Jesuša nala, kutti lā jako alke ja åsseltidje! Talloii äska, kā tān färt wuokkjon, wuollefiswuotan, kullofiswuotan ietjat almelatj atje

sitota wuoisti, talloai ai, kā tat sitot kāttjo tu mannat jāpmemii
kruosja nanne, äfsa kā tān färt harrai läh sjaddam Ježuša laka-
sadtjan, ja tauf ih aneh ietjat ietjatin jala puorepun kā almatj
jala tāmātimme kautoi illäh ietjalafatj kā satte almatj — talloai
äfsa läh tān ålles ålmai, kuttii i tarpaheh sjaddat stuorapun jala
åtästuwomat peiwest päiwai.

Te lä nāu ai, atte jūs sieddosit ja jakkofislakai kātjah Ježuša
nala ja sääbraastalah suina pakoin ja räkkälimmen, te kalka tat
parkat, atte tān äne änaput sjattah su muotokin ja tat muotok-
wuota miela kautoi wuoino ålkoltis wuoien ai, nāu atte almatjah
ai mattih, nāu kā jaulatuwva aposteli pirra, "tåbtåt tu takkarin,
kuttii lä årron Ježusina". Tan miela åtästattermin äh tarpaahuwah,
nāu kā mäddajah arvetih, åtå räkkälwäjah, åtå salmah, åtå årnikah
tjäggälwasa wiesjomin ja wil unneput åtå läroh, åtå kirko-tapeh
ja takkarah. Apostel ittji aneh maitek takkarit, mait sän sitalului
kulatt fidji, kääta sän tjali: Jetjaitattit ietjate ietjate miela
åtästatterwama paktö. Tan sadjai sän warot takkar åtå
ataist ja wakot siaw nannoist tjuodtjot tan sinne, maw si läh kul-
lam ja åppani siste, ja, sän i sitah kiertat mawke ietja evange-
lismaw, jūs ai ängel almeest lului farnetit tav.

Walla tat åpme sjadda akew åtäjin, kā Jupmela Niles Wuinga-
nis ådtjo rappat tu tjalmi ja tu sielow ja padja tu färt peiwe
smakkot ja wuoinet, man suotas Härra lä. Jutte tat ietjaitattem,
mi takatuwva miela åtästuwwama paktö, i takah tu tjalm-
tipmen, ainat ienni rappa tu tjalmi, nāu atte tān wil änaput
kalkah mattet åtjätit ja tuobmit, mi Jupmela puorre, likofis
ja ålles sitot lä. Ja, tat lä, jaula apostel, tat maw tat ietjai-
tuwvam kalka takkat. Naturalatj almatj i tadjateh tav, mi Jup-
mela Wuinganässai kullo, ike laketeh taftse, ainat manna ietjas
käinow ja piedja ietjas tårvow ietjas jierme nala. Walla mate
änaput tu miella åtästuwva, tate änaput tān ih sitah jaffet ietjat
wuoinganässaw ja tate änaput tān ratjah, wai åttjoluluh tietet
Jupmela sitotaw ja su käinoit tu kautoi. Färt peiwen tu wies-
jom-aiken sjadda tunji tarpasin räkkälit: Laitih mu ietjat satnes-
wuotan ja åpateh mu! Laitih mu ietjat rate milte ja pajas-
walteh mu mangemuusat küttnina!

Peiwest päiwai kalka Härra laitit tu ja tietetit tunji tav
käinow, maw tān kalkah waddset. Tat käino lä taiwai tjeikon,
taiwai tat wuoino åutojin ja neuren. Walla jūs nāu sjadda, te

tän wiertih alket åtäfist, ih taina, atte tän sitah åtsätit Härra käänoit, ainat ietjat mielaw ja järkälit ietjat Härra lusa; ja kå su kiesta laiti tu, te tän kalkah peiwes pääwai ådtjot tietet, mi Supmela puorre, likokis ja ålles sitot lä.

Danmarka påres kånåkis, Kristian 9,

jami 29 peiwen åtä-jake-manon. Sån li jametines 88 jake wuoras ja li wuorrasammus kaikaist Europa kånåkaista. Talle lä mia kånåkis, Oskar 2, wuorrasammus. Kånåkis Kristian li riekatam tan jaken 1818 ja sjattai kånåkaßjan åutep kånåkaşa, Fredrik 7:ata, japmemä mangel tan jaken 1863. Talaka tan mangel päti Danmarka tårroi Tyflantaina, mi walti taoste kålmå prövinja jala lanta-åse, Sleswig, Holstein ja Lauenburg. Tain lanta-åsin idtjin tauk wiesjoh danskalattjah, ainat tyffalattjah. Kuoros wal Sleswiga nuortamus åsen wiesjoh 160,000 danskalattjah, kutih talle läh tjuoltetum ietja danskalattjaist ja määddelakai waiwetuwiöh tyffalattjaist. Tat wuorpmetis tårro li tan jaken 1864. Määdde swenskalatj ålmah tårron talloi danskalattjai pielen, ja danskalattjah ietjah tårron stuoramus mihašwuotaina, walla idtjin nakah wuosta lastet fapmokis tyffalattjaita.

Tat räjest lä Danmarka ådtjom årrot räfen ålko-rikai kautoi. Walla lanta sisngelin lä ätna rito ja juokatis årrom riksдaga ja kånåkaşa kaßfan. Alkon tårjotin kånåkis ja su rate-härrah ietja-lakai kå mait riksдaga sitai, walla wimał mieteti kånåkis ja tat räjest lä änap säämaswuota årrom sia kaßfan. Walla waiko taffkar juokatis kaunoi kånåkaşa ja määdäsi su wuollelattjai kaßfan, te su wuollelattjah idtjin tauk käshek wäjjoteh su, ainat kudnetin ja iet-tjin su kitta su japmemä radjai. Ja taw lä ai tat påres kånåkis anfistam, jutte sän li ållo puorre-mielak ja läjes ålmai.

Kånåkis Kristian li waltom drotnif Louisina, kutti jami tan jaken 1898. Sunnon li kutta mana, kålmå parne ja kålmå neita. Sunno wuorrasammus parne lä Fredrik 8, kutti talle lä kånåkaßjan sjaddam ietjas atje mangel ja kutti lä waltom mia åutep kånåkaşa, Karl 15:at-rauke neitaina, Louisina. Alta sunno nei-taist, Ingeborg, lä waltom mia prinja Karlaina, ja alka sumio

parniſt lä ſjaddam kānākaſjan Wuonan namaina Håkon 7. Pâres kānākis Kristiana nubbe parne lä kānākis Georg Greklantan ja aktā ju neitaift lä drottnik Alexandra Englantan. Nubbe neita li waltom Ryßlanta kejſar Alexanderina ja ſjattai arpatjin tan jaken 1894.

Prinsa Carl ja prinſessa Ingeborg aktan ſunno neitai kum.

Kānākis Kristian hautatuwai ſtuoramus härwaina 18 peiwen fuowa-manon Roskilde kirkon, kānne änamusah Danmarka kānākaift läh hautatum. Tat kirko lä talle änap få 800 jake wuoras ja lä sāmes unna ſtatan, mi lä kālmā mila allelin Danmarka āiweftataft, Köpenhamnaft.

Marokko.

Nuortamus-alemus äsen Afrikaft lä jämes rika, man namma lä Marokko ja känne wiesjo kaktse misjona almatjah, kutih läh muhamedanalattjah ja hållih arabalatj kielan. Kristakasjäh äh jurra åbbänis kaunoh tan lantan. Sia känäkis jala alemus äiwe fätjotuwwa sultanan. Tan lantan lä akev årrom neures årnit ja riewwarah läh pältam ja riewwim färtan sjagen. Wiesatah wässjotih kaifait kristakasjait ja jus kuttik kristakis fättjala wuolset lanta sisngep äsita, te si ruwva kåddih su. Nuortalin sia lanta lä tat kulos Kasta-jäwwa jala Medelshawet, mi jämes sjagen lä te kå kartjes tjälme, man namma lä Gibraltar tjälme. Luslesin tat tjälmeest lä Kasta-jäwwa ja allelin lä stuorra Atlantatalj jäwwa, mi mamma nuortas kuuloi fitta mia tafoita.

Luslesin Marokkost lä jämes lanta, man namma lä Aljjir (tat tjaletuwq Algier) ja mi lä Frankrika wuolen. Marokkost pätih taiwai riewwarah tan Aljjira sija ja taoste lä stuorra waiwe tan lanta wiesatita, kutih ai läh muhamedanalattjah ja arabah.

Kå Marokko sultana ittji mateh äitet tait riewvarit, te alkí Frankrika raukat, atte Frankrika kalkai ädtjot piedjat polisait ja tårro-ålmait tasa, nån atte rafe lului sjaddat. Walla kå Tyflanta kejjar tav kulai, te sän palai, atte Frankrika sítai waltet åbbå Marokkow ietjas wuollai, nån kå tat äutål li waltam Aljjiraw ja ai Tunisaw, mi lä pántas ja puorre lanta Aljjira luslesin. Aljjirin lä warka akta ätna almatjah kå mia lantan jala 4,800,000, ja Tunisin lä 1,900,000 almatjah. Te raukai Tyflanta, atte jus Frankrika kalkai radjat polisait Marokko sija, te kalkin ietja stuorra rikah Europa sinne ai ädtjot piedjat polisait ja tårro-åiwit tasa, nån atte Frankrika i luluh aktok tan rafe-parkon.

Taoste stuorra rita sjattai. Änamus stuorra rikah läh man-nam Frankrika pällai ja jämes pale wuoinali, te kå lului tårro sjaddat Frankrika ja Tyflanta kassan, ja jus taikar tårro sjattalului, te lului Englanta sjaddat Frankrika kuivinen. Alwos lä tat, jus wäralta stuoramus rikah sjaddih tårroi kassanija.

Talle läh sjaddakah taist stuorra rikaisf tjäken jämes statan Gibraltar tjälme nuorta-katten, man namma lä Algeciras. Tat

stata lä Spania rikan. Täiwot kalkap, atte tah jaddakah kalkih mattet sāpatit kastanisa, nāu atte rafe årro aimon.

Talle ti kalle kātjateppit, mantieti Tysklanta kejsar palla taſte, atte Frankrika lului ådtjot änap ja witaſap lantaw. Kalle-ham ſune ietjanis juo lä nāu ätnak, atte i luluh tarpahit pallat, jus kuttik ietja åttjolului änaputtpjaw ätnamist ja almatjist. Raika tat pāta taſte, atte Tysklanta wiesatah tarpahih taſkar lantait, kāſas ſi mattih wuolcatit ja wuobtet tait tarwerit, mait ſi taſkih ietjaſa fabrikain ja tuodjohim-tāpin.

Nāu lä talatj aiken färt ſtuorap rikan, atte änamus almatjah äh wiesoh pälto-parkoſt ja ſlitor-fuitimist nāu kā tālen, ainat ſi wiesoh fabrika-parkoſt ja kailakatj tuodjohimmeſt. Tah fabrikah lāh ätnanam färtan rikan ja taita ſi lāh piedjam ſieltes ätna pietnikit. Muttem fabrikain ſi taſkih watasaw ja rutow, muttemin laikit, muttemin kailakatj ruoute- ja ſtalle-rāitoit, muttemin jåkkāraw, muttemin winaw ja nāu wil. Walla kā kaunojih nāu ätna fabrikah, te ſāita, atte ſi äh åttjoh ietjaſa lantan wuobtet kailait tait kalwoit, mait taſkih, taina kā ſia lanta almatjah juo atnih nuokasaw taſte. De ſi wiertijih wuolcatit tait kalwoit taſkar rikaita, kānne äh kaunoh fabrikah ja kānne äh mateh ietjaſa taſkar kalwoit taſkat. Tan tieti lāh ai änamus ſtuorra rikah piedjam ietjaſa wuollai tait lantait ietja wäralta-äſin, kānne almatjah älläh ain lärranam tuodjohit nāu tjiepeslakai kā tanne Europan. Tait lantait ſi kāttjoh kolonian.

Änamus koloniait atna Englanta. Tat lä piedjam ietjas wuollai ätna ſtuorra ja fuolkalatj lantait ietja wäralta-äſin, maiſte ſtuoramus lä Indien. Tanne wiesho talle warka kālmā tjuote miſjona almatjah, kuttih lāh Englanta wuolen, waiko ietj Englantan i lāh änap kā nieljeläk nielje miſjona. Taita almatjita matta Englanta wuobtet tait kalwoit, mait taſkih Englanta fabrikain, ja jus englantalattjah jala engelsmanneh äh åttjoluluh wuobtet kalwoitiſa tåkko jala ietja taſkar koloniaita, te lului nielke ſjaddat Englantan, taina kā parkālmah äh taſt luluh ådtjot parkow ja parkaw fabrikain.

Frankrika lä ai aſſam allasiha ätna koloniait, maiſte puoremusah lāh Aljjir ja Tunis. Tysklanta koloniah älläh nāu puorekah, taina kā ſi älläh muitam aſſat allasiha koloniait, äutål kā ietja ſtuorra rikah juo ledjin waltam puoremus lantait ietjaſa wuollai. Walla Tysklantan lāh ätna fabrikah ja tai fabrikai park-

ih
te,
m
us
at
ås
isa
ah
si
ah
na
in
lä
na
ait
ih
ta,
oit
isa
in
in-
as
ite
ote
an
tta
ja
al-
dat
ja
re-
ra-
få
asa
ref-

ålmah tarpahih laipew. Tan tieti wierti Tyfslanta fättjat, atte tat ådtjo åtå lantait, kåsås tat matta wuobtet ietjas fabrika-falwoit. Marokko lä akta taist lantaist, mait stuorra rikah ölläh ain wal-tam allasiha, ja waiko Marokko wiejhatah äh tallte mateh åstet ätna-kaw, taina kå si läh häjoh ja åpatik hietnikah, te tauk matta sjaddat, atte kå årnik lä sjaddam sia lunne ja si mattih parkat ja åhastallat hierekatta, te si kalkih åstet wieka änapuw kå tallte. Ja tan tieti sitta Tyfslanta hiererit ietja rikait waltemist tav tafow ietjasa wuollai. Tan tieti sittih, atte tat kalka rapas årrot kaita, ja pallih tafte, maw Frankrika aiko tafkat.

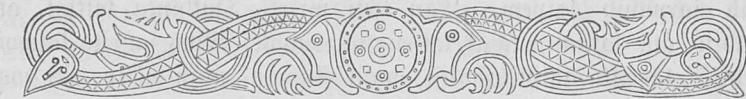
Kånakis Oskar ja drottning Sofia läpa wuolkam Mentone statai, mi lä Käffa-säwa jala Medelshaweta nuorta-katten årjeli Frankrikan. Danne sät kalkapa kitaw årrot. Dat lä ållo tjappa lanta-taiwa, kåinne i läh kåsje kielka talwe. Kå mian lä talwe, te lä tappé te kå kita. Muttem muorain läh talloj lastah, rasje lä ruotnat ja tjappa kiedjekah jala blommah läh färtan sijen. Tan haufes lanta-taiwai, mi kåtjotuwwa Riwieran, wuolkih färt jake ätna pântas almatjah, kutilh äh sitah wiesjot talwen tjäfes Nuorta-lantain.

Kätjah, maw Esias jaula farra jukkamusai pirra!
Wuoi taita, kutilh läh keurah winew jukatjut ja jaloh farra jukkamusait ahti säfotadtid! 5: 22.

Wuoi taita, kutilh tjuodtjelih arrat itietist wainotadtjut farra jukkamusait ja kutilh wippih ieketist, pakkasah winest! 5: 11.

Nuorta-pola kuoulo.

Kaikah mi tietep, atte tat mia ätnam lä járpåt te kå pallo jala laike-nato ja atte tat járra piralis. Jus luluime mattet tjuoggit aimotis stuorra nalow åbbå ätnama tjata te kå laike-nato tjata, nåu atte tan fietje lului ittet ätnama nuppen pielen, ja jus luluime mattet tjuoggit tav nalow ätnama sija jurra nuorta-naste wuolen, te lului tat wäst ittet tan paiken, mi kåtjotuwva ätnama årje-polan. Ja tat paiken nuorta-naste wuolen, mäsa mi luluime tjuoggit tav aimotis stuorra nalow, tat kåtjotuwva ätnama nuorta-polan. Ätnam járra tan lakai, atte jus taikkar nalo lului tjuoggitum tan tjata nubbet polast nubbai, te lului tat nalo årrot ållo aita ja ätnam lului járråt tan pirra. Jaulatuwva, atte ätnam járra ietjas akhela pirra, ja atte nuorta-pola lä tan akhela nuortatj fietjen ja årje-pola tan årjatj fietjen. Jus lului tjuodtjot tanne tan nuorta-polan, te lului nuorta-naste jurra åiwe padjelin, ja mate kükepui wuolka årjas kuoulo nuorta-polast, tate wuolepui wuodjo nuorta-naste. Årjeli Europan tat lä wieka wuolepun almen kå tanne Samen-ätnamin.

Ätna almatjah läh fättjalam pätet tan nuorta-polai, walla i läh ain aktak mattam pätet tåkko. Änamuusat si läh mannam tåkko stuorra ja nanos hawsain. Kå pärjästa nuortas kuoulo, te pätä ruviva taikkar tafoita, kåinne sääwva akew lä jiengan. Ð läh tat taikkar asetis ja rassjes jieknä kå mia jaurin talve-aiken; muttin tat lä witta sala ašja jala wil ašsap ja sääta nåu ai, atte si kaunih åbbå warit jiengast, mah läh 25 sala allakah jala wil alepuh tjatse padjelin ja 150 sala tjeeknalah tjatse sinne. Kå nuortas pärjästih Wuona-rika nuortamus fietjest, te pätä kiesen jienga rabtai, kå lä tjuote mila pärjästam. Talwen lä jienga rabta wieka årjepun. Ja kå taita tafoita pätih, te lä neure pärjästih, kå wiertijih mannat hawsaina tai jienga-paltoi ja stuorra jienga-wari kafsan. Rawweh läh sääwan ja tah rawweh tålwoh jienga-paltoit atti, nåu atte hawsah täppoh tåsa. Muttin si wäst

piesjih luowas jämma peiwe, walla muttin tah wiertijih årrot jienga finne åbbå talwew jala jakew ja wil tukkepuw, ja muttin sääta, atte hawſah t̄uoufanih jienga-paltoi kafkan ja wuodjoh sääwa tjieknalassai. Talloin lä stuorra hiete ja nieta taita almatjita, kutih läh hawſain. Muttin si mattih walitet tait unnep watnaſit, mah läh hawſain, ja kadjoſit tai kum, walla muttin si häkkānih. Sa waiko si äh häkkāneh tjatsai, te sääta ai, atte si kalmih tan jieknai jala jampih nielkeſt, kā älläh mattam walitet nuokes ätna piepmow mangenija ietjasa hawſaſit.

Muttem kulos ålmai, kuttii lä fättjalam pätet nuorta-polai, lä Nansen. Sân lä wuonak ja lä professor Wuona åiwestatan, Kristianian. Sune li hakka, man namma li Fram ja mi li sieltes nanos. Tan fitoh ledjin pel-nub stikko aſſah. Sân pârjäſti wuostak kalmå mano lukja kuoulroi Wuona nuortamus kietjest Ryßlanta ja Sibiria nuorta-katte mietai ja te manai ietjas hawſaina jienga ſiſa. Jieknai tjuowoi sääwa rawvit ja manai nuortas kuoulroi ja hakka li kitta jienga finne ja manai ai nuortas kuoulroi aktan jienqaina. Stuorra wuorpe li, atte hakka ittji tjuoufaneh, waiko jieknai naggi tav färtat pieleſt. Ittji tauk tat hakka pâſah ållo nuorta-polai. Nansen fättjali kalle wuolket tâkko hawſaſt ſapeki kum, walla ittji sän-ke mateh pâſsat ållo tâkko, taina kā jieknai li nâu neure. Kå wil patfi 43 mila nuorta-polai, wierti sân maddot. Su hakka pâſai wimak ierit jiengaſt. Kâlma jake ledjin Nansen ja ſu ålmah tan mammolakan.

J läh aktak pâſsam nuorta-polai ſu mangelin-ke. Muttem prinja Italiast manai ai pajas tâkko sâmes jake ja muttemah ſu ålmaift pâtin wil lakapui nuorta-polai, walla si ai wiertijin maddot, kā pola li 41 mila tuoken.

Kaikah tah ålmah läh mattham häkkaina Jieknasäväſt, walla ätnakah läh ai patham taſa, kutih läh häkkānam jienga-paltoi kafkan jala kalmam. Tai kafkan lä sâmes swenskalatj ålmai, kän namma li Andree. Sân li juo maddde pale mammam taſkar räitoina, mi kâtjotuwva luft-ballong jala ilme-pallo. Tat lä te kā aimotis stuorra wuossa, mi lä kârotum tiwtes ja nanos linest ja mi lä nâu stuorak kâ åbbå alla tâppe. Tan wuosa ſiſa si pâſjoh taſkar luftaw jala gaſaw, mi lä sieltes kâppat, wil kâppatabbo kâ tat lufta, man mi kiessep ietjame ſiſa njunji ja njalme tjata, kâ wuwingaſaw kiessep. Kå wuossa jala ballonga lä tiewas tat luftaſt jala gaſast, te tat wigga pajas wuolket ätnamist, taina kâ

wuossa lä käppatabbo kå tat lufta, mi lä ätnama padjelin. Sämma-lakai-ham wigga muorra pajas tjatse siste, jus wuojotip tav tjatse sija, tan tieti att muorra lä käppatabbo kå tjatse.

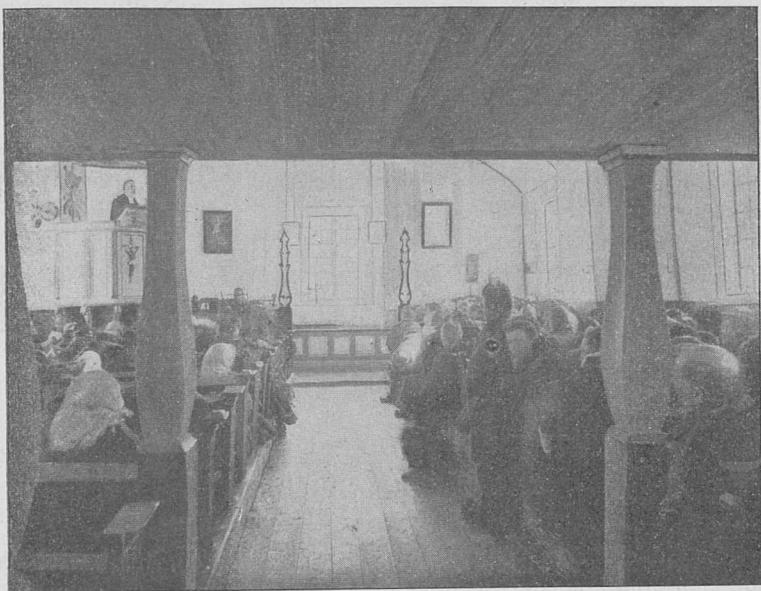
Tav kieppis luftaw jala gafaw si taffih tan lakai, atte fur-falih swawelsyraw unna ruoute-päkatji nala, te padjan kieppis gafa tat swawelsyra. Swawelsyra lä te kå tjatse, mi lä sieltes farras ja pärre ja päistä kaika.

Kå ballonga lä tiewas gafast, te si katsostih stuorra kårjaw tan wuollai ja tan kårjai tjäkkitih tah ålmah, kutih kalkih mannat ballongaina. Te si luotih ballongaw ja te tat wuolka pajas ilmai aktan kårjaina ja almatji kum. Tat lä watalatj manos. Jus wuossa raikai, te manna tat kieppis gafa ålkos wuosaft jala ballongast ja te tat kattja ätnami.

Takkor luft-ballongaina li Andree juo mädde pale mannam tappe mia lantan. Såmes pale li sån mannam jala hallanam ballongaina Stockholmaist Suomalantai. Te sån alki ajatallat, atte sån marjo lului mattet mannat nuorta-polai luft-ballongaina. Såmes pántas ålmah waddin sunji pietnifit taşa, 130,000 kruno, jutte tat lä ållo tiuras räito. Kånnåkis Oskar watti ietj 30,000 kruno. Te ašai Andree allajis luftballongaw, piejai tav hawſa sija ja manai taina såmes lantai, mi lä 60 mila nuortalin Wuona nuorta-kietjest ja man namma lä Spetsbergen. Tanne sån aikoi teutet ietjas ballongaw takkar kieppis gafaina ja wuolket hallanit nuorta-pola kuuloi, kå sjattalului årjataf-piegga. Piekka wuosti sån ittji mateh mannat ballongaina. Wuostas jake, kå sítai wuolket pajas ilmai, tallo ittji mateh wuolket, taina kå ittji sáteh mike årjatafka sjaddat. Juowwo jake, 1897, li sunne puorep wuorpe, ja 11 peiven sniltja- jala juli-manon sån wuolki aktan kuowntina ratnaina, kái namma li Strindberg ja Fränkel.

Sian li ätna piebmo ja kailakatj räitoh faron ja ai tuwwo-latteh, mai patoi-tälkiti si tjatnin tjallakit ja mait si te radjin hallanit årjas. Alka takkar tuwwo-läddde pätä wuolos tieki ja puutti tjallakaw Andreest, maw sån li tjallam 13 peiven tan jämma manon. Tallo li tat su ballonga hallanam 35 mila. Tat rajest i läh kullo mike Andreest ja su ratnaijt.

Talle kullo, atte såmes amerikalatj ålmai kalka kättjalit hallanit nuorta-polai luft-ballongaina tan pätte pietse- jala juni-manon. Sån ai kalka wuolket pajas ilmai Spetsbergenist. I littjah tat mike juotas manos, waiko sån pääsalului taste häkkaina.

Tjäckeraja kirko.

Råkkålvis-peiwi predikom-täfkstah läh tan jaken vuostas böno-peiwen jala puorranim-peiwen, mi lä 4 peiwen njuktja- jala mars-manon, Salom. Pakow. 28: 13, Jerem. 35: 15 ja Apost. Pak. 17: 30—31. Nuppen böno-peiwen jala reformationa-paßen, mi lä 13 peiwen märmeš- jala maj-manon, Jerem. 29: 13, Saltar 103: 8—14 ja Rom. 10: 6—8. Rålmat böno-peiwen jala misfiona-paßen, mi lä 8 peiwen sniltja- jala juli-manon, Rom. 1: 5—6, Tit. 2: 11—14 ja Jerem. 56: 6—7. Näljat böno-peiwen jala fitolvis-peiwen, mi lä 7 peiwen fålkå- jala oktober-manon, Saltar 50: 23, 1 Petr. 2: 4—5 ja Saltar 116: 12—14.

Watjera åtå kirko.

Jupmelati wiekke.

Li tjäfkes, farra talwe. Nïkeh ledjin neureh, nieta li färtan sajen. Ånamusaw kiertin tah, kutih ledjin häjoh. Kalle ma för-enikah tjäkanaddin, mah puoremus ajatallama ja famo milte kiepetin nietaw, walla mäddé sjeunjis kammara ja mäddé häjos wieso sija ittji mike pâteh taist puorre-takoist, jutte mäddé häjos almatjah naggijin ietjaşa åutåi, ja tah, kutih ledjin ystieweh ja kutih ällam harjanam räkkälit ja anotit, wieson stuoramus nietan ja hieten, wanî atte kuttik lului kaunam ja tåbtåm sjaaw.

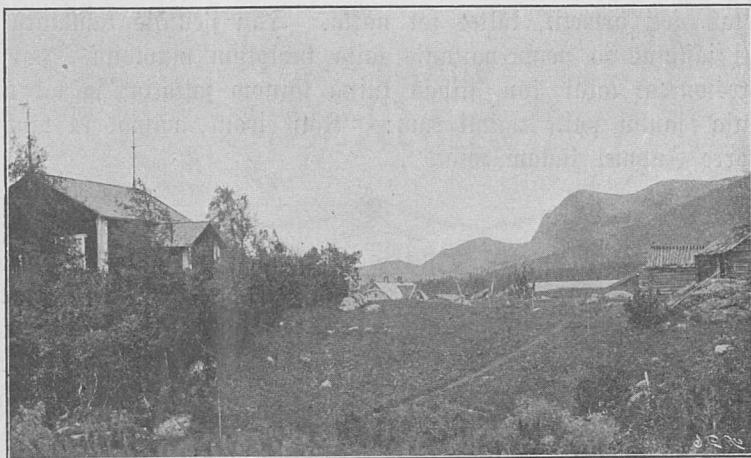
Takkor nietan li ai muttem iedne ietjas kalmâina manaina. Tat kuina li kalle riektolkakai kättjalam parkat waneswuota ja nieta wuosti ja li atnam ietjas unna manait rainasîn ietjas famo milte, åpatam sjaaw ruokotit kietait ja lärram sjaaw puorist tjuolstet räktasa ja uräktasa kassan.

Te skippai kuina, ju sillom kietah idtjin taist wiejeh takkat tav witnow, mi sunji kulloi, ja sän werti latjo sija wiesslitit, wällahit kükkes aikew; te pâti tal mårrai färtpäiväsatj laipe pirra, jutte jafoh kisto sinne uttsanin ja pietnikah näffin; maw kaskai sän talle takkat?

Sän rajai ietjas wuorrajammus manaw sâmes kranna luja räkkälattin, wai lat lului luovitet sunji pinnatjav pâronist; sän sitai parkat mangetjäpmusî, wai lului mattet makhet tav — naujân jaulai; walla tåssjai sän anoti. "Mian lä ai watne" — nauj ñi wästetin ållo farrafit.

Rå tat unna pattja tjierotin pâti ruoptot ietjas skipas ietne luja, te tat jaulai sunji famotum kielaina: "Almatjah äh sitah miaw wieketit, walla tat tâlotj Jupmel wiesjo ain; jus mi tuo-tast su râkkâlip, marjo sâñ wuojet midji ietjas kainow".

Ja si râkkâlin waimo wuotoft, iedne ja manah, ja tan mangel si mannin åtet, näkomin. Walla tat unna kaktse-jakatj pattja kâfci ain kükew, åutål kâ sâñ åddai; sâñ ujjoti, ikus kuttit ängel astaluluh kättjat su nala ja kalkaikus sâñ näskot itieta ai; tan mangel pâti häkkat jastas ussjolmis su waimoi ja mädjotalatin jân åddai.

Huttana Kirko.

Pâtte itietin walti sâñ sjawot ietjas kapperaw ja wattsi ålkos faika kartjes katoi tjata njuolska kainow, mi manna kirkoi, jutte tat peiwe li ailek, ja ietjas mammalatj aktakärtasatjwuotan sâñ ujjoti: "Jus mân râkkâlaw taw puorre Jupmelaw su kirkon, te sâñ wierti kultat mu".

Sâñ tjangai kirkoi ja tjâkkiti sjawot. Mâdde almatjah man-nin su mieddel, walla ittji aktak huomaheh taw unna patjaw; mangemusta pâti muttem fruwwa ja tjâkkiti su palstai; pattja târ-festi palost ja ittji tuostah kättjat su nala, jutte sâñ wuoinoi nâu hâwokin. Tan mangel prädiiko alkî; ittji sâñ ätnakaw tadjateh taste, walla tait pakoit: "Nâkkâlit, te ti kalkapettit ådtjot", tait

pakoit sän alo kälai, ja wuo, sän tadjati tait nån puorist, sän sitai ai ainasammust räkkälit.

Jupmel-teunaštim si näkkäm; fruwwa tjuodtjeli ja kalkai wuolket; talle sän wimak walti allasjäis jalošwiotar hälaitattet su.

"Fruwwa!" — sän jaulai kätnejali kum — "fruwwa, wieketeh miaw!"

Äutohimmina sän kätjai tan räkkälidje patja kietait ja tjalmi. "Mi wailo tufte, manatjam? Tjuowoh mu, tän kalkah jupthaftit munji kaika" — jaulai sän libbokiswiotaina ja kuoti Jupmela kätew ietjas unna ratnaina.

Mu juopfsaja näkkäm lä ånekaj, ja tän, kuttu tav lakkah, matah ietj arwetit, kältes tat näkka. Tan sjounjis kammara sija patti jaškatus ja peiwe-paitanis taita kuototum muotoita. Parkalis kiereshuota taikai tan skipas kuina kainow jaškatin, ja tat unna pattja jaulai paite tjalmi kum: "Kätj iedne, wimak lä tauk tat puorre Jupmel kuslam miaw".

Nuorra almatjji kristakis aktitim sispiejatuwai tan äutep manon sames sitain Stenselé suoknan Westerbottena Samen-ätnamin. Juokke nuppen walkon tjåkanih nuorra almatjah räkkälwasjai, ja te läkka kuttik siaſt wärjow bibelist. De ädtjoh täh, kutilh sittih, hällat tan pirra, mi tjuodtjo tan wärjan. Wuorrahap almatjah läh ai årrom tanne sia kaskan, ja puorist-sjounjatus lä juo sjaddam tat kaitast. Allo ietja lä talle kå äutep aiki, kå nuorra almatjah taiwai tjåkanin speletipmai, tanjom i ja jukastallami ja wimak rito ja tårro sjattai. Sjaddis tat sia kaskasatj parko wil änap puorist-sjounjatussan!

Neures talwe lä talle taita samita, kutilh wiesjoh Sorsele suoknan jala Suorsjan Westerbottenin. Neure lä kuotom ja ätna muota.

Arwehäure sameh likojih äne änaput skäulaita ja läh awon, kå sia manah ädtjoh äpatuhaw ja fridja piepmow ja ietja pajasanetusjaw skäulai sinne. Talle si läh atnom, atte kutilh waltet wil änap same-manait tan skäulai, mi lä Lauferin.

